



OPETUSSUUNNITELMAN MUKAINEN OPIKELUHUOLTOSUUNNITELMA 2020

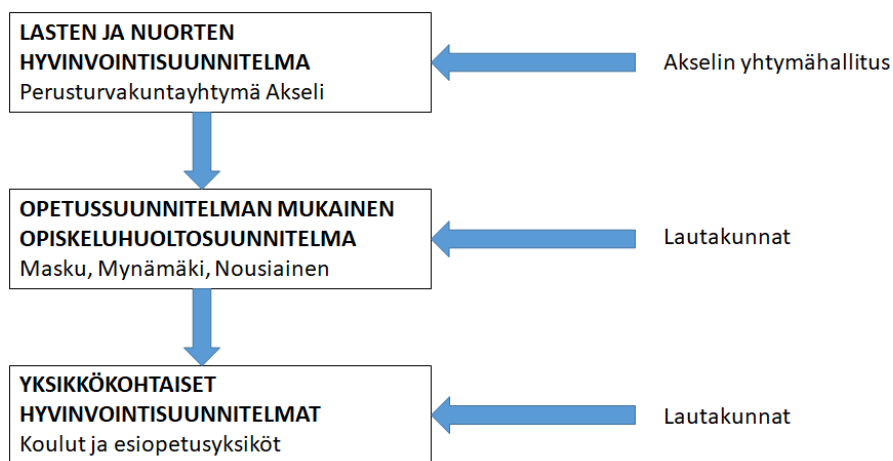
Sisältö

1. Johdanto	2
2. Opiskeluhuollon tavoitteet.....	3
3. Opiskeluhuollon rakenteet ja toimintatavat.....	5
3.1. Opiskeluhuollon ohjausryhmä ja perhekeskus/lape -työryhmä.....	6
3.2. Yksikkökohtaiset hyvinvointiryhmät (KHR)	7
3.3. Yksikkökohtainen toimintaympäristö ja verkostotyön kuvaus.....	9
3.4. Opiskeluhuollon konsultaatio.....	10
3.5. Yksilökohtainen opiskeluhoolto ja monialainen asiantuntijaryhmä (MAR).....	11
3.6. Opiskeluhuollon kertomukset ja rekisterit.....	11
3.7. Opiskeluhooltoon liittyvän yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän huoltajien kanssa ja opiskeluhollosta tiedottaminen	13
4. Kuvaus opiskeluhuollon käytettävissä olevista palveluista.....	13
4.1. Käytettävissä olevat opiskeluhuollon ammattihenkilöstön palvelut.....	13
4.1.1. Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto.....	13
4.1.2. Koulukuraattori.....	17
4.1.3. Koulupsykologi.....	18
4.1.4. Opiskeluhooltopalvelujen määrääjät.....	19
4.1.5. Alueen sosiaalityöntekijät ja muut perheiden parissa työskentelevät työntekijät.....	20
5. Omavalvonta.....	20
6. Opetuksenjärjestäjäkohtaiset täydennykset opetussuunnitelmaan.....	22

1. Johdanto

Opetussuunnitelman mukaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla tuetaan yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä turvallisen ja terveellisen oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja ehkäistään syrjäytymistä sekä edistetään oppilaitosyhteisön hyvinvointia. Opetussuunnitelman mukaisen opiskeluhoollon avulla tuetaan oppimista sekä tunnistetaan, lievennetään ja ehkäistään mahdollisimman varhain oppimisen esteitä, oppimisvaikeuksia ja opiskeluun liittyviä muita ongelmia. Opetussuunnitelmassa kuvataan perusopetuksen opiskeluhoollon paikallisen toteuttamisen tavoitteet ja toimintatavat sekä määritellään opetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

Opetussuunnitelmassa kuvataan oppilaitoskohtaisten opiskeluhooltosuunnitelmien perusrakenne ja suunnitelmien yhteiset osuudet. Näin turvataan riittävä yhdenmukaisuus kunnan kaikissa kouluissa. Oppilaitoskohtainen suunnitelma laaditaan yhteistyössä henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa ja sitä laadittaessa sovitaan miten eri yhteistyötahot perehdytetään suunnitelmaan. Suunnitelma voi erityisen perustellusta syystä olla kahden tai useamman yksikön yhteinen. Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoolto toteutuu kaikissa kouluissa ja esiopetusyksiköissä. Opetussuunnitelman mukaisen opiskeluhoollon kuvaus perustuu Akseli-kuntien hyväksymään Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Opiskeluhoollosta puhuttaessa voidaan käyttää oppilas- ja opiskelijahuoltolain, perusopetuslain sekä opetussuunnitelman perusteiden mukaisia nimityksiä (oppilashuolto, opiskeluhoolto, opiskelijahuolto, koulu, päiväkot, oppilaitosyksikkö). Tässä yhteisessä suunnitelmassa käytetään yleistä opiskelu-termiä, jota voi muokata kuhunkin yksikköön ja toimintaympäristöön sopivaksi.



Kuvio 1. Opiskeluhoollon toiminnan rakenteet

2. Opiskeluhoollon tavoitteet

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa määritellään, että opiskeluhoollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa. Siihen sisältyvät opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoolto, psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhuollon palvelut.

Opetussuunnitelman mukaisen opiskeluhoollon tavoitteena on tukea ja edistää oppilaitosyhteisön hyvinvointia, yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen ja turvallisen oppimisympäristön syntymistä. Toiminnan tavoitteena on edistää mielenterveyttä ja ehkäistä syrjäytymistä. Opiskeluhoollon avulla myös tuetaan oppimista sekä tunnustetaan, lievennetään ja ehkäistään mahdollisimman varhain oppimisen esteitä, oppimisvaikeuksia ja opiskeluun liittyviä muita ongelmia. Monialaisessa yhteistyössä tehtävän opiskeluhoollon tehtävänä on tarvittaessa tukea perheen kasvatusotteen ja hyvinvoinnin vahvistumista yhteistyössä neuvolan ja muiden toimijoiden kanssa.

Lain tarkoituksena on

- edistää oppilaiden ja opiskelijoiden terveyttä, hyvinvointia, opiskelukykyä ja osallisuutta
- ehkäistä ongelmien syntymistä ennalta
- turvata varhainen tuki sitä tarvitsevalle
- edistää koulu- ja opiskelijayhteisön ja -ympäristön hyvinvointia, terveellisyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä, yhteisöllistä toimintaa sekä kodin ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä
- turvata oppilaiden ja opiskelijoiden tarvitsemien opiskeluhoitopalvelujen yhdenvertainen saatavuus ja laatu sekä
- vahvistaa opiskeluhoollon toteuttamista ja johtamista toiminnallisena kokonaisuutena ja monialaisena yhteistyönä.

(Oppilas- ja opiskeluhoitolaiki 1287/2013; HE 67/2013)

Opiskeluhoolto järjestetään ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko kouluyhteisön hyvinvointia edistävänä ja tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoitona. Opiskeluhoitotyön keskeisenä tavoitteena on tukea yhteisöllisen hyvinvoinnin kehittymistä kunnan kaikissa oppilaitoksissa ja esiopetusyksiköissä. Yhteisöllistä hyvinvointia vahvistetaan ja toteutetaan monialaisena yhteistyönä. Opiskeluhoollon kehittäminen, toteuttaminen ja arviointi tehdään suunnitellusti ja organisoidusti monen eri toimijatahon yhteistyönä. Eri hallintokunnissa toimivat opiskeluhoollon työntekijät muodostavat yhtenäisen opiskeluhoitoverkoston. Hallintokuntien rajat eivät tuota esteitä lakisääteisen opiskeluhoollon toteuttamiselle ja laadun kehittämiseksi.

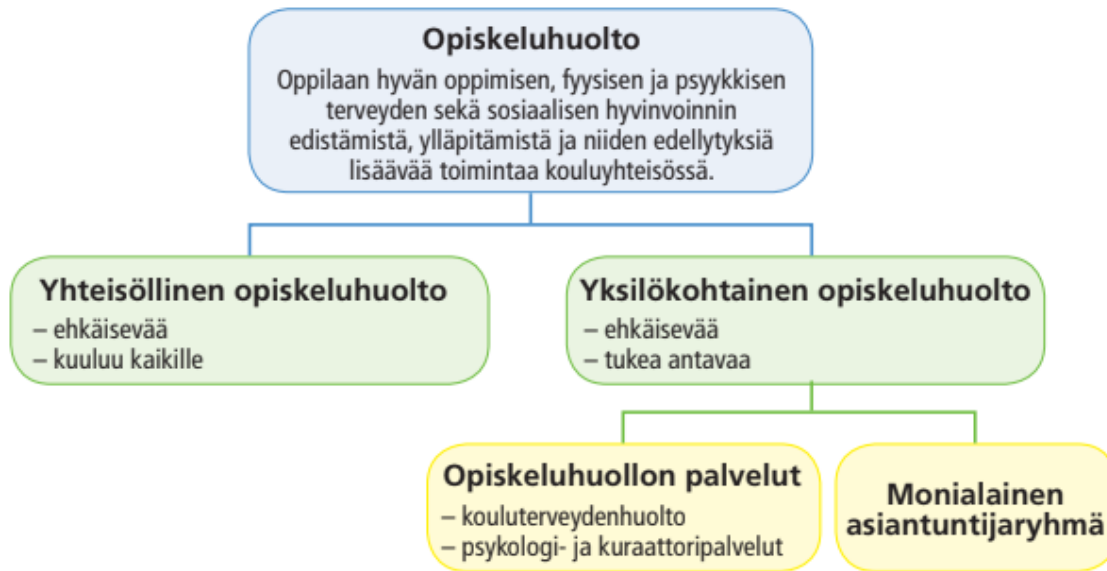
Opiskeluhollossa toimii laaja joukko erilaisia osajia. Kuraattoreiden, psykologien, kouluterveydenhuollon ja opetushenkilökunnan lisäksi opiskeluhooltoon osallistuvat myös sosiaali-, perhe- ja nuorisotyöntekijät sekä perusterveydenhuolto, erikoissairaanhoido, seurakunta ja poliisi. Tavoitteena on toteuttaa vahvaa yhteisöllistä moniosaajakulttuuria, jossa erilaiset näkökulmat ja osaamiset kohtaavat.

Perusopetuslain mukaan opiskeluhoollon ammattihenkilöstöä ovat kuraattorit, psykologit, kouluterveydenhoitajat ja koululääkärit. Opiskeluhoollon hyvinvointityö kuuluu kuitenkin koulun kaikille aikuisille ja sitä tehdään koulun henkilökunnan ja opiskeluhoollon ammattihenkilöstön yhteistyönä. Ensisijainen vastuu koulun hyvinvointityöstä on koulun koko henkilökunnalla yhteistyössä oppilaiden ja huoltajien kanssa.

Yhteisöllisen hyvinvointityön lisäksi opiskeluhoollotyössä vahvistetaan myös yksilökohtaisen opiskeluhoollon palveluita niin, että palvelut toteutuvat oppilas- ja opiskelijahuollon mukaisesti.

Opiskeluhoollon palvelut muodostavat esiopetuksesta toisen asteen koulutukseen ulottuvan jatkumon, jossa kiinnitetään erityistä huomiota ns. siirtymävaiheisiin. Opiskeluhoollotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen oppilaaseen ja huoltajiin sekä heidän osallisuutensa tukeminen. Huoltaja on ensisijaisessa vastuussa lapsensa kasvatuksesta. Esiopetuksen ja koulun tehtävänä on tukea kotien kasvatustehtävää. Yhteistyötä tehdään kasvatuskumppanuuden periaatteella.

Oppilaiden osallisuutta tuetaan ottamalla huomioon oppilaan ikä, kehitystaso sekä muut edellytykset ja tarpeet. Oppilaskunta toimii merkittävässä roolissa oppilaiden yhteisöllisen osallisuuden ja hyvinvoinnin kehittämisessä.



Kuvio 2. Opiskeluhoollon kokonaisuus opetuksessa

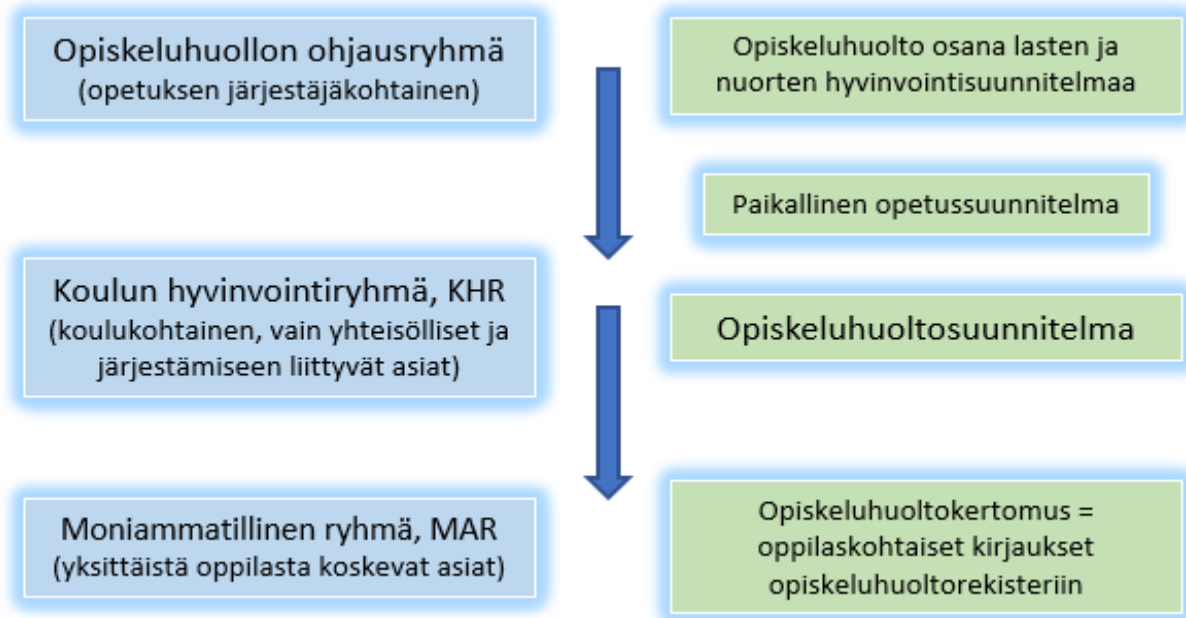
3. Opiskeluhoollon rakenteet ja toimintatavat

Opiskeluhoollollista hyvinvointityötä tehdään Perusturvakuntayhtymä Akselin ja Akseli- kuntien yhteistyönä, kunta- ja koulukohtaisena hyvinvointityönä sekä yksilökohtaisena opiskeluhoollona. Kunnan opiskeluhoollon ammattihenkilöstö työskentelee Akselissa. Opiskeluhoollotyö tehdään monialaisesti eri hallintokuntien yhteistyönä.

Opiskeluhoollon kokonaisuutta ohjaa Akseli-kuntien yhteinen Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, jota työstetään useiden eri yhteistyötahojen yhteistyönä. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sisältyy toimintaympäristön analyysi ja siinä on kuvattu opiskeluhoollon alueelliset tavoitteet sekä käytettävissä olevat resurssit. Suunnitelmaa tarkistetaan vähintään joka neljäs vuosi ja kunnat huomioivat hyvinvointisuunnitelman kehittämistavoitteet vuosittaisissa talousarvioissaan (Lastensuojelulaki 12§). Työtä ohjaa myös Akseli-kuntien hyvinvointikertomus. Kuntien opetustoimesta vastaavat lautakunnat hyväksyvät opetussuunnitelman mukaisen opiskeluhoollonsuunnitelman, jonka pohjalta koulut ja esiopetusyksiköt työstävät yksikkökohtaiset suunnitelmat.

Myös yksiköiden opiskeluhoollonsuunnitelmien kokonaistarpeen arviointi perustuu toimintaympäristön analyysiin. Yksiköiden suunnitelmissa hyödynnetään lasten ja nuorten terveyteen, hyvinvointiin ja elinoloihin liittyvää seurantatietoa. Opiskeluhoollon tarvetta pohditaan ottaen huomioon oman asuinalueen ja toimintaympäristön erityispiirteet sekä yhteistyökumppaneilta tullut palaute. Myös erityisen ja tehostetun tuen oppilasmäärällä on merkitystä opiskeluhoollon tarpeeseen ja resurssointiin.

Opiskeluhoitotyötä tukevat ryhmät toimivat Akselissa kolmella tasolla. Akseli-kuntien yhteisenä toimii opiskeluhoillon ohjausryhmä. Kuntatasolla toimivat koulukohtaiset hyvinvointiryhmät sekä yksilötasolla yksittäisen lapsen ja nuoren tueksi koottava monialainen, tapauskohtainen asiantuntijaryhmä. Kaikki opiskeluhoillon suunnitelmat on tehty kuntien sivistystoimen ja Akselin henkilöstön yhteistyönä.



Kuvio 3. Opiskeluhoillon johtamisen rakenteet ja suunnitelmat

3.1. Opiskeluhoillon ohjausryhmä ja perhekeskus/lape -työryhmä

Akseli-kuntien monialainen lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä on eriytetty kahdeksi työryhmäksi: perhekeskus/lape -työryhmäksi ja opiskeluhoillon ohjausryhmäksi. Akseli-kuntien opiskeluhoillon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa kuntien ja perusturvakuntayhtymä Akselin yhteinen monialainen opiskeluhoillon ohjausryhmä, johon kuuluvat kuntien nimeämät edustajat ja lisäksi perusturvakuntayhtymä Akselin nimeämät edustajat. Ryhmä kutsuu tarvittaessa eri kouluasteiden ja -alojen asiantuntijoita kuultavaksi. Ohjausryhmän kutsuu koolle ryhmän keskuudestaan valitsema puheenjohtaja.

Opiskeluhoillon ohjausryhmä vastaa monialaisen opiskeluhoillon

- yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista opetuksen järjestäjän tasolla
- linjaa yhteiset tavoitteet opiskeluhoillon toiminnalle ja tukee niiden saavuttamista ja

- yhtenäisiä toimintatapoja sekä
- ohjaa koulukohtaisten hyvinvointiryhmien toimintaa

3.2. Yksikkökohtaiset hyvinvointiryhmät (opiskeluhoitoryhmät)

Jokaisessa yksikössä toimii yksikkökohtainen hyvinvointiryhmä, joka suunnittelee, toteuttaa, seuraa, arvioi, kehittää ja tiedottaa oman yhteisön hyvinvointiin, turvallisuuteen ja terveellisyteen sekä oppimisen esteiden vähentämiseen liittyviä asioita. Ryhmään kuuluvat opettajien, muun henkilökunnan, oppilaiden, huoltajien, opiskeluhoollon ammattihenkilöstön sekä muiden koulua tai esikoulua lähellä olevien yhteistyötahojen edustajat. Yksikön vuosisuunnitelmassa määritetään työryhmän kokoonpano ja työskentelyaikataulu. Ryhmän tehtävä on ensi sijassa suunnitteleva, koordinoiva ja arvioiva tehtävä. Tavoitteena on, että lukuvuoden hyvinvointityö suunnitellaan etukäteen esimerkiksi teemoittain. Jokaista aihetta varten ei tarvitse koota koko hyvinvointiryhmää koolle. Hyvinvointiryhmä voi toimia myös pieninä aihekohtaisina osaryhminä.

Opiskeluhoollotyöryhmän työskentelyä säätelevät, ohjaavat ja ohjeistavat mm.:

- Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013
- Uusi oppilas- ja opiskelijalainsäädäntö - soveltamisohje, Kuntainfo 13a/2015, STM
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, luku 8, OPH
- Terveystuoltolaki 1326/2010
- Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011)
- Monialainen opiskeluhoollto ja sen johtaminen, Perälä ym., THL opas 36/2015

Konkreettinen hyvinvointityö on jokaisen yksikössä työskentelevän ja opiskelevan vastuulla. Hyvinvointia synnyttää yleinen toimintakulttuuri sekä jokaisella oppitunnilla ja jokaisessa oppimisympäristössä tapahtunut toiminta ja vuorovaikutus. Oppitunneilla ja oppimisympäristöissä oppimista edistävästä hyvinvoinnista vastaa opettaja.

Kaikkien koulussa oppilaiden kanssa työskentelevien sekä opiskeluhoolltopalveluista vastaavien viranomaisten ja työntekijöiden on tehtävissään edistettävä oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvointia sekä kotien ja koulun välistä yhteistyötä. Koulun henkilökunnalla on ensisijainen vastuu oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista.

(Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4§)

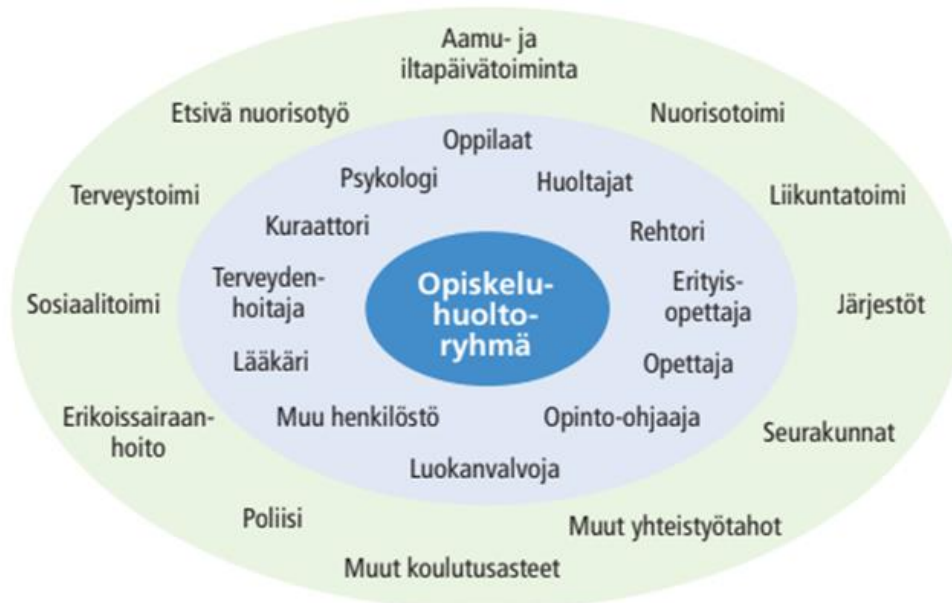


Kuvio 4. Opiskeluhooltotyön monitasoisuus ja -muotoisuus

Koulun hyvinvointityöryhmässä kiinnitetään erityistä huomiota seuraaviin asioihin:

- kouluviihtyvyyden parantaminen
- koulukiusaamisen ehkäisyn ja siihen puuttumisen toimintamallit
- oppilaiden suojaaminen väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- oppilaskuntatyön ja muun oppilaiden osallisuuden kehittäminen
- turvallisuuden, terveellisuuden ja esteettömyyden tarkastaminen ja kehittäminen
- terveysneuvonnan toteuttaminen ja sen yhteys terveystiedon opetukseen
- terveellisiä elämäntapoja edistävä koulukulttuuri
- sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion ja lääkitsemisen järjestäminen
- tapaturmien ehkäisyä koskevat toimintaohjeet
- kodin ja koulun yhteistyön toimintamallit
- poissaolojen seuranta ja niihin puuttuminen
- siirtymävaiheiden sujuvuus
- oppilaanohjauksen toimintamallit
- oppilaiden sosioemotionaalisten ja muiden vuorovaikutustaitojen vahvistaminen
- järjestyssäännöt
- kurinpidollisten tilanteiden ohjeet ja hoitaminen

- päihteiden käytön ehkäiseminen, päihteiden käyttöön puuttuminen ja hoitoonohjauksen kuvaus
- koulukuljetusten odotusta ja turvallisuutta koskevat ohjeet ja toimintamallit
- kriisitilanteiden ennaltaehkäisy ja hoitaminen, riskien ennakointi
- muut kouluhyvinvointia parantavat toimintamallit.



Kuvio 5. Esimerkki hyvinvointiryhmän kokoonpanosta

3.3. Yksikkökohtainen toimintaympäristön ja verkostotyön kuvaus

Myös yksiköiden opiskeluhoitosuunnitelmien kokonaistarpeen arviointi perustuu toimintaympäristön analyysiin. Yksiköiden suunnitelmissa hyödynnetään lasten ja nuorten terveyteen, hyvinvointiin ja elinoloihin liittyvää seurantatietoa. Opiskeluhoillon tarvetta pohditaan ottaen huomioon oman asuinalueen ja toimintaympäristön erityispiirteet sekä yhteistyökumppaneilta tullut palaute. Myös erityisen ja tehostetun tuen oppilasmäärällä on merkitystä opiskeluhoillon tarpeeseen ja resurssointiin.

Koulukohtaisessa opiskeluhoitosuunnitelmassa on kuvattava:

1. arvio opiskeluhoillon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

2. kouluuyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi ja tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi
3. yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ammattilaisten ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa
4. suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
5. toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi.

(Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, 13 §)

Yksikkökohtaiset kuvaukset kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista palveluista kirjataan koulun lukuvuosisuunnitelmaan. Lukuvuosittaista suunnittelua tukemaan voidaan laatia opiskeluhoollon vuosikello, johon kirjataan lukuvuoden tehtävät, aikataulu ja päivitettävät ajankohtaiset asiat. Vuosikello yhdistää opiskeluhoolloryhmän ja sen yksittäisten jäsenten tehtävät koulun muuhun toimintaan.

3.4. Opiskeluhoollon konsultaatio

Opiskeluhoollon konsultaatio on osa opiskeluhoollotyöryhmän työtä.

Opiskeluhoollotyöryhmän jäsenet tarjoavat konsultaation kautta tukea oppilaan, ryhmän tai luokan asioissa opetus- ja ohjaajahenkilöstölle. Konsultatiivinen työ sisältyy niin oppilaskohtaiseen pedagogisen tuen järjestämiseen kuin oppilashuollolliseen yksilökohtaiseen työhön. Opiskeluhoollon liittyvissä asioissa täytyy aina olla asianosaisen lupa konsultaatioon, mikäli asioista puhutaan oppilaan nimellä. Muutoin konsultaatiota käydään keskustellen huolesta ja siitä, miten asiassa voidaan edetä hakien uusia näkökulmia omaan työhön, tunteeseen tai toimintaan.

Pedagoginen konsultaatio	Oppilashuollon konsultaatio
<ul style="list-style-type: none"> • Oppilaan oppimiseen liittyvää 	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilaan terveyteen, hyvinvointiin tai koulunkäynnin edellytyksiin liittyvää
<ul style="list-style-type: none"> • Niiden kanssa, joiden työtehtäviin oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen suunnittelu tai antaminen liittyy 	<ul style="list-style-type: none"> • Huoltajan ja/tai oppilaan lupaan perustuen voidaan sopia oppilashuoltohenkilöstön konsultoinnista
<ul style="list-style-type: none"> • Rajautuu tietoihin, jotka ovat tarpeellisia opetuksen tai tuen suunnittelussa ja toteutuksessa 	<ul style="list-style-type: none"> • Jos ei ole lupaa, rajautuu ilman oppilaan identifiointimahdollisuutta toimintamahdollisuuksien pohdintaan

Kuvio 6. Pedagoginen ja opiskeluhoollollinen konsultaatio

3.5. Yksilökohtainen opiskeluhoito ja moniammatillinen asiantuntijaryhmä (MAR)

Yksilökohtaisella opiskeluhoitolla tarkoitetaan:

- lakisääteiset koulu- ja opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajan ja koululääkärin palveluja
- opiskeluhoillon koulupsykologi- ja kuraattoripalveluja
- yksittäistä oppilasta koskevaa moniammatillista opiskeluhoitoa = moniammatillinen oppilaskohtainen asiantuntijaryhmä (MAR)
- Akselissa käytettävissä avopediatrin palvelut (koululääkärin arvion pohjalta)

Yksilökohtaisen opiskeluhoillon tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Opiskeluhoitollisten asioiden käsittely tapahtuu aina yhteistyössä huoltajien ja oppilaan kanssa. Opettaja on usein avainasemassa huomaamaan yksilön opiskeluhoillon tarpeen. Opiskeluhoitotyötä ei tarvitse tehdä yksin, vaan asioita työstetään moniammatillisessa oppilaskohtaisessa asiantuntijaryhmässä.

Mikäli oppilaan ongelma ei ratkea oppilashuollon ammattihenkilöstön konsultaatiolla tai muilla yksilötapaamisilla, oppilaan asian käsittelyä varten perustetaan monialainen asiantuntijaryhmä. Asiantuntijaryhmän toiminta perustuu oppilaan ja/tai huoltajan suostumukseen ja ryhmän koostumus vaihtelee käsiteltävän asian mukaan. Moniammatillisessa asiantuntijaryhmässä tulee olla valmiudet tunnistaa opetuksen asianmukaisen järjestämisen kannalta välttämätön tieto ja sellaisen tiedon täytyy kulkeutua opetuksen järjestämisestä vastaavalle rehtorille. Jokaisessa asiantuntijaryhmässä määritellään tapauskohtaisesti yhdessä, mitkä tiedot ovat välttämättömiä ja miten ne siirretään eteenpäin.

3.6. Opiskeluhoillon kertomukset ja rekisterit

Opiskeluhoillon rekistereitä ovat:

- Opiskeluhoiltorekisteri, jota ylläpitää koulutuksen järjestäjä
- Neuvolan, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon potilasrekisterit, jotka ovat osa järjestämisvastuussa olevan toimijan potilasrekisteriä
- Opiskeluhoillon psykologin potilasrekisteri, joka käyttötarkoituksensa vuoksi on pidettävä erillään muista järjestämisvastuussa olevan toimijan potilasrekistereistä
- Opiskeluhoillon kuraattorin asiakasrekisteri, joka käyttötarkoituksensa vuoksi on pidettävä erillään muista järjestämisvastuussa olevan toimijan rekistereistä.

Yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan opiskeluhoillon kertomus. Ryhmän koollekutsuja kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhoillon

järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki edellyttää, että kertomukseen kirjataan seuraavat asiat:

- yksittäisen oppilaan nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- kirjausten päivämäärä sekä kirjausten tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- asian aihe ja vireille panija
- oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot.

Opiskeluhuollon kertomukset sekä muut opiskeluhuollon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä oppilasta koskevat asiakirjat tallennetaan opiskeluhoitokisteriin. Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää edellä mainittua rekisteriä. Opiskeluhuollon rekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä oppilasta taikka muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä.

Opiskeluhuollon kertomuksista muistettavaa:

- Opiskeluhuollon kertomukset ovat salassa pidettäviä asiakirjoja. Vain asiantuntijaryhmään nimetyt henkilöt voivat lukea ja käsitellä niitä
- oppilaille ja huoltajille on oikeus nähdä opiskeluhuollon kertomus ja saada siitä kopio halutessaan
- kertomukset muodostavat kronologisesti etenevän kokonaisuuden
- opiskeluhuollon kertomukset säilytetään koululla opiskeluhuollon rekisterissä erikseen määritellyssä paikassa
- lokiin merkitään asiakirjaliikenne
- kertomukset eivät siirry oppilaan mukana, vaan ne säilytetään siellä, missä ne ovat syntyneet
- huoltajan ja oppilaan luvalla siirtyy vain kertomuksista opiskeluhuollon toteuttamisen kannalta oleellinen tieto, ei koko opiskeluhoitohistoriaa

3.7. Opiskeluhooltoon liittyvän yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa ja opiskeluhoollosta tiedottaminen

Hyvinvoinnin edistäminen on luonnollinen osa jokapäiväistä vuorovaikutusta. Laadukasta vuorovaikutusta ja myönteistä, välittävää toimintakulttuuria kehitetään oppilaiden, opettajien ja huoltajien yhteistyönä. Opettajat keskustelevat oppitunneilla hyvinvointiin liittyvistä asioista ja muutenkin vahvistavat oppilaiden osallisuutta hyvinvoinnin suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Oppilaskunnalle annetaan erityisiä vastuualueita ja tehtäviä. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa yksilökohtaisen opiskeluhoollon palveluista ja huoltajille järjestetään tilaisuuksia ja muita mahdollisuuksia osallistua opiskeluhoollon suunnitteluun ja arviointiin. Wilman avulla tiedotetaan ainoastaan yleisistä asioista, yksilökohtaisissa huolissa ja palautteissa yhteydenotto on henkilökohtaisempi kontakti.

Tarkemmat yksikkökohtaiset kuvaukset yhteistyöstä ja tiedottamisesta kirjataan koulujen lukuvuosisuunnitelmiin.

4. Kuvaus opiskeluhoollon käytettävissä olevista palveluista

4.1. Käytettävissä olevat opiskeluhoollon ammattihenkilöstön palvelut

Perusturvakuntayhtymä Akselissa on opiskeluhoollon ammattihenkilöstöä seuraavasti:

- 4 koulukuraattoria
- 5 terveyskeskuspsykologia
- 6 koulu- ja opiskeluterveydenhoitajaa
- 6 osa-aikaista koulu- ja opiskelulääkäriä
- 1 osa-aikainen avopediatri

4.1.1. Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto

Esiopetuksessa olevien lasten terveydenhuolto järjestetään lastenneuvolassa. Lastenneuvolan tehtävänä on edistää alle kouluikäisten lasten ja heidän perheidensä terveyttä ja hyvinvointia sekä kaventaa perheiden välisiä terveyseroja. Lastenneuvolassa seurataan ja edistetään lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kasvua ja kehitystä sekä tuetaan vanhempia turvallisessa, lapsilähtöisessä kasvatuksessa ja lapsen hyvässä huolenpidossa sekä parisuhteen hoitamisessa. Lisäksi neuvolassa edistetään lapsen kasvu- ja kehitysympäristön sekä perheen elintapojen terveellisyyttä. Perheet saavat tietoa rokotuksista ja lapsille annetaan kansallisen rokotusohjelman mukaiset rokotteet. Neuvolassa pyritään havaitsemaan lapsiperheiden erityisen tuen tarpeet mahdollisimman varhain ja järjestämään tarkoituksenmukainen tuki ja apu. Lastenneuvolat tekevät moniammatillista yhteistyötä muiden

lapsiperheiden parissa työskentelevien kanssa.

Lastenneuvola tekee tarpeen mukaan kiinteää yhteistyötä terveyskeskuksen muiden toimijoiden kanssa: kuten esimerkiksi suun terveydenhuolto, psykologi, fysio- ja toimintaterapeutti sekä kouluterveydenhuolto. Lastenneuvolan on tarvittaessa tehtävä yhteistyötä kunnan ja Akselin eri toimijoiden, kuten varhaiskasvatuksen, lapsiperheiden kotipalvelun, lastensuojelun, kasvatus- ja perheneuvolan sekä erikoissairaanhoidon ja muiden tahojen kanssa.

Lapsen kuusivuotistarkastuksessa sovitaan terveystietojen siirtämisestä neuvolasta kouluterveydenhuoltoon. Tavoitteena on, että tästä siirtymävaiheesta tulisi lapsen ja perheen kannalta joustava ja heitä tukeva. Lastenneuvolan ja kouluterveydenhuollon terveydenhoitajat tapaavat ennen lasten siirtymistä 1.luokalle. He käyvät vanhempien luvalla läpi erityistä tukea tarvitsevat perheet, jotta oleellinen tieto siirtyy myös kouluterveydenhuoltoon.

Kouluterveydenhuolto on peruskoululaisille ja heidän perheilleen suunnattu lakisääteinen terveyspalvelu, joka on saatavilla koulupäivien aikana koululla tai sen välittömästä läheisyydestä. Kyse on perusterveydenhuollon maksuttomasta palvelusta. Kunnan on järjestettävä kouluterveydenhuollon palvelut alueellaan sijaitsevien perusopetusta antavien oppilaitosten oppilaille. Kouluterveydenhuolto on osa oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) mukaista opiskeluhuoltoa. Kouluterveydenhuoltoa säätelevät ensisijaisesti terveydenhuoltolaki (1326/2010) ja valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011).

Työtä ohjaa neuvolatoiminnalle, koulu- ja opiskeluterveydenhuollolle sekä lasten ja nuorten ehkäisevälle suun terveydenhuollolle laadittu toimintaohjelma.

Kouluterveydenhuollon tehtäviin sisältyvät:

- oppilaan kasvun ja kehityksen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
- vanhempien ja huoltajien kasvatustyön tukeminen
- oppilaan erityisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen ja tukeminen, pitkäaikaisesti sairaan lapsen omahoidon tukeminen yhteistyössä muiden opiskeluhuollon toimijoiden kanssa sekä tarvittaessa jatkotutkimuksiin ja -hoitoon ohjaaminen
- kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta
- suun terveydenhuolto
- oppilaan terveydentilan toteamista varten tarpeelliset erikoistutkimukset

Kouluterveydenhuoltoon ei sisälly varsinainen sairaanhoito paitsi koulussa äkillisesti tapahtunut sairastuminen sekä koulupäivän aikana tai koulumatkalla tapahtunut tapaturman hoito.

Terveystarkastukset

Koko ikäluokan kattavat vuosittaiset terveystarkastukset muodostavat kouluterveydenhuollon toiminnan rungon. Luokilla 1., 5. ja 8. terveystarkastukset toteutetaan laajoina ja vanhemmat pyydetään mukaan tarkastukseen. Tarkastuksissa arvioidaan monipuolisesti oppilaan fyysistä ja psykososiaalista terveydentilaa, hyvinvointia ja oppimista. Laajoissa terveystarkastuksissa selvitetään lisäksi vanhempien ja koko perheen hyvinvointia. Terveystarkastukseen sisältyy aina yksilöllinen terveysneuvonta.

Terveystarkastusten lisäksi kouluterveydenhuollossa tavataan oppilaita ja perheitä yksilöllisen tarpeen mukaisesti.

- Kouluterveydenhuollon tärkeä työmuoto ovat terveydenhoitajan avoimet vastaanotot, joille oppilaat voivat tulla aikaa varaamatta keskustelemaan oireistaan ja mieltä askarruttavista asioista.
- Lisäkäynneillä voidaan perehtyä selvittelyä vaativiin asioihin sekä seurata terveys- ja hyvinvointitilannetta, kasvua ja kehitystä tai perheen tilannetta terveystarkastusten välillä.

Kouluterveydenhuoltoon kuuluu myös opiskeluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastukset monialaisessa yhteistyössä joka kolmas vuosi. Tarkastuksessa todettujen puutteiden korjaamista seurataan vuosittain.

Vuonna 2017 alkanut TYKS:n Lasten ja nuorten klinikan tuottama avopediatritoiminta (=jalkautuvaa työtä tekevä lastentautien erikoislääkäri) jatkuu. Avopediatri on noin 40 % viikkotyöajasta Akselin alueella. Tärkeä potilasryhmä avopediatrin työssä ovat lapset ja nuoret, joilla on eriasteisia kehitykseen ja säätelyyn liittyviä haasteita (mm. tarkkaavuuteen, toiminnanohjaukseen, kielen- tai motoriseen kehitykseen, tunnesäätelyyn, vuorovaikutukseen ja oppimiseen liittyvät pulmat). Erytisesti nuorisoikäisten kohdalla myös mielenterveyteen liittyvät haasteet, kuten ahdistuneisuus ja mielialan lasku, ovat tärkeä avopediatrian osa-alue. Yleisimpiä somaattisesti tutkittavia oireryhmiä ovat päänsärky, huonovointisuus, vatsavaivat, lihavuus sekä kasvuun ja murrosikään liittyvät pulmat. Näiden lisäksi erilaiset laajat haasteet, kuten koulupoissaolot, työllistävät avopediatria.

Jalkautuvan lastenlääkärin tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat koulu- ja neuvolaterveydenhoitajat sekä perusterveydenhuollon lääkärit, oppilashuoltotyöryhmän jäsenet, kuten koulupsykologit ja -kuraattorit, terveyskeskuksen erityistyöntekijät (puhe-, toiminta- ja fysioterapeutit sekä neuvolapsykologit), perheneuvolan työntekijät, sosiaalitoimi ja sivistystoimi sekä varhaiskasvatus

Perusturvakuntayhtymä Akselissa toimii lasten kuntoutustyöryhmä. Konsultoivaan työryhmään kuuluvat terveydenhoitaja, lääkäri, avopediatri, psykologi, puheterapeutti ja toimintaterapeutti, fysioterapeutti, sosiaalityöntekijä sekä varhaiskasvatuksen / koulun erityisopettaja. Työryhmä arvioi ja suunnittelee lapsen mahdollisia kuntoutustarpeita ja sopii jatkotoimenpiteistä. Huoltajilta pyydetään aina kirjallinen lupa lapsen asioiden käsittelyyn työryhmässä. Työryhmä kokoontuu kuukausittain. Tarvittaessa kutsutaan koolle lapsen yksilöllinen kuntoutustyöryhmä, jossa mukana ovat huoltajat, tarvittavat työntekijät sekä tarvittaessa varhaiskasvatus tai sivistystoimi. Lapselle voidaan tehdä kuntoutussuunnitelma, jossa suunnitellaan lapsen tarvitsemat tukitoimet.

Opiskeluterveydenhuollon palvelut on tarkoitettu

- ammatillisessa koulutuksessa opiskeleville
- lukiolaisille
- ammattikorkeakoululaisille
- yliopisto-opiskelijoille.

Opiskeluterveydenhuolto on osa oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) sekä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 99 §:n 3 momentin mukaista opiskeluhoitoa. Opiskeluterveydenhuoltoon säätelevät ensisijaisesti terveydenhuoltolaki (1326/2010) ja valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011).

Työtä ohjaa neuvolatoiminnalle, koulu- ja opiskeluterveydenhuollolle sekä lasten ja nuorten ehkäisevälle suun terveydenhuollolle laadittu toimintaohjelma.

Opiskeluterveydenhuollon tavoitteena on ylläpitää ja edistää opiskelijoiden hyvinvointia

- edistämällä opiskeluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä opiskeluyhteisön hyvinvointia
- edistämällä ja seuraamalla opiskelijoiden terveyttä ja opiskelukykyä
- järjestämällä terveyden- ja sairaanhoitopalveluja opiskelijoille mukaan lukien mielenterveys- ja päihdetyö, seksuaaliterveyden edistäminen sekä suun terveydenhuolto
- tunnistamalla varhain opiskelijan erityisen tuen tai tutkimuksen tarve, tukemalla opiskelijaa sekä tarvittaessa ohjaamalla jatkotutkimuksiin ja -hoitoon.

Opiskeluterveydenhuoltoon kuuluu myös opiskeluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastukset monialaisessa yhteistyössä joka kolmas vuosi. Tarkastuksessa todettujen puutteiden korjaamista seurataan vuosittain.

Alaikäisen asiointi terveydenhuollossa

Huoltajilla on oikeus päättää lapsensa hoidosta siihen asti, kunnes lapsi on siihen itse kykenevä. Arvion alaikäisen kyvystä päättää hoidostaan tekee häntä hoitava terveydenhuollon ammattihenkilö. Kun alaikäinen on arvion mukaan kyvykäs hoitamaan itsenäisesti omaa asiaansa, voi hän halutessaan kieltää tietojensa luovuttamisen huoltajilleen. Silloin asian hoitoon liittyviä tietoja ei voida näyttää tai luovuttaa alaikäisen huoltajille.

Alaikäisen itsemääräämisoikeuden toteutuminen edellyttää terveydenhuollon ammattihenkilön kannanottoa päätöskyvystä jokaisella käynnillä tai hoitajaksolla.

4.1.2. Koulukuraattori

Koulukuraattori on koulun sosiaalityön asiantuntija. Koulukuraattoripalvelut koskevat Akseli kuntien alueen esi- ja perusopetuksen sekä toisen asteen oppilaitoksia. Koulukuraattorityöskentelyn tavoitteena on oppilaiden hyvinvoinnin, myönteisen kokonaiskehityksen ja koulunkäynnin tukeminen sekä yleisesti oppilaiden hyvinvoinnin edistäminen koulussa. Koulukuraattorityö on ennaltaehkäisevää yksilöllistä ja yhteisöllistä oppilashuoltotyötä. Keskeistä työskentelyssä on konsultoiva työote ja tiivis yhteistyö huoltajien ja opettajien kanssa oppilaan koulunkäynnin tukemiseksi.

Kuraattorin tehtävänä on lapsen ja nuoren avun ja tuen tarpeen tunnistaminen sekä arvioiminen yhteistyössä huoltajan ja opettajan kanssa. Oppilaan sosiaalista kasvua ja toimintakykyä sekä kokonaisvaltaista hyvinvointia tuetaan yksilökohtaisella sekä ryhmä- ja luokkamuotoisella työskentelyllä. Kuraattorin tehtävänä on huolehtia omalta osaltaan oppilaiden oikeusturvasta ja sen toteutumisesta kouluyhteisössä siten, että oppilas saa tarvitsemansa tuen ja palveluohjauksen.

Yksilöllinen oppilashuoltotyö määräytyy lapsen sen hetkisestä avun ja tuen tarpeesta. Tämä määrittää työskentelyn sisällön, toimintamuodot ja keston. Työmuotoja voivat olla esimerkiksi oppilaille tarjottavat tukikäyntijaksot, vuorovaikutus- ja kaverisuhteista keskustelu, tunnetaitojen tai empatiakyvyn harjoittelu, keskustelut muuttuneista perhetilanteista, menetysten läpikäyminen erilaisten luovien ja ratkaisukeskeisten menetelmien avulla. Yksilötyöhön sisältyy myös huoltajien, opettajien ja sekä koulun muun henkilökunnan kanssa tehtävä yhteistyö sekä perheiden palveluohjaus. Kuraattori osallistuu myös oppilaskohtaisiin verkosto- ja yhteistyöpalavereihin. Tarvittaessa kuraattori kutsuu koolle tai osallistuu oppilaan yksilökohtaiseen monialaiseen asiantuntijaryhmään (MAR).

Oppilas- ja opiskeluhuoltolain mukaan kuraattorityön tavoitteen ja painopisteen tulee siirtyä nykyistä enemmän yhteisölliseen työhön yksilökohtaisesta työskentelystä. Yhteisöllisellä

opiskeluhuollolla tarkoitetaan toimintakulttuuria ja kaikkia niitä toimia, joilla edistetään oppilaiden ja opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta.

Yhteisöllistä työtä ovat mm. ryhmien ja luokkien vuorovaikutussuhteet, ilmapiiri, työrauha, kiusaaminen, oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvointi, terveystottumukset sekä oppilaiden osallisuuden vahvistaminen. Koulukuraattori osallistuu myös koulun hyvinvointityön suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. Koulukuraattorin yhteisöllistä työtä on osallistua myös siirtymä- ja nivelvaiheiden suunnitteluun (esim. luokkamuodostus) sekä osallistua ja vetää vanhempainiltoja ja -ryhmiä.

Koulukuraattorin tehtävänä on osallistua ja vaikuttaa koulun psykososiaalisen työn asiantuntijana sivistystoimen ja varhaiskasvatuksen työryhmiin ja eri hallintokuntien toimintaan, kehittämiseen ja suunnitteluun koulun kasvatustavoitteiden saavuttamiseksi.

Oppilas- ja opiskeluhoitolain (1287/2013, 7§) mukaan jokaisella oppilaitoksella on oltava käytettävissä sellaisen opiskeluhoillon vastaavan kuraattorin palveluja, jolla on sosiaalihuollon ammatillisista kelpoisuusvaatimuksista annetun lain (272/2005) 3 §:n mukainen kelpoisuus. Vastaava koulukuraattori toimii tarvittaessa konsultoivana asiantuntijana tai työparina muiden koulukuraattorien kanssa asiakastyössä.

4.1.3. Koulupsykologi

Akselin alueella koulupsykologitoiminta toteutetaan terveystieteiden keskuspsykologien toimesta. Terveystieteiden keskuspsykologien palvelut koskevat Akselin alueen neuvoloita, esi- ja perusopetuksen sekä toisen asteen oppilaitoksia. Koulujen osalta psykologin työ on ennaltaehkäisevää yksilöllistä ja yhteisöllistä oppilashuoltotyötä, jossa hyödynnetään konsultoivaa työtä ja tiivistä yhteistyötä opettajien ja huoltajien kanssa. Koulupsykologin työn keskeisiä alueita ovat lasten ja nuorten oppimiseen, opiskeluun ja koulunkäyntiin, tunne-elämään, sosiaaliseen kehitykseen sekä mielenterveyteen ja hyvinvointiin liittyvät kysymykset.

Yksilöllisen oppilashuoltotyön muotoja ovat esimerkiksi lyhyet kasvatuskeskustelut perheiden kanssa sekä oppilaiden ja opiskelijoiden omat tukikeskustelujaksot. Aloitteen keskusteluajan varaamiseksi voi tehdä esim. oppilas itse, huoltaja, opettaja, koulukuraattori tai terveydenhoitaja. Vastaanotolle voi tulla keskustelemaan erilaisista mieltä painavista asioista, kuten ongelmista opiskelussa, kotona tai kavereiden kanssa. Tavallisimpia syitä koulupsykologin tukikeskusteluille ovat mm. ihmissuhdevaikeudet, mielialaongelmat, jännittäminen ja erilaiset elämän muutokset. Tarvittaessa psykologi antaa oppilaalle ja hänen perheelleen tietoa muista tarjolla olevista auttavista tahoista ja ohjaa palveluiden piiriin.

Koulupsykologin työhön sisältyvät yksilötasolla myös oppimis- ja kouluvaikeuksiin liittyvät yksilötutkimukset. Akselissa psykologit tekevät myös kuntoutussuunnitelmien tueksi tutkimuksia. Tutkimukset toteutetaan, jos psykologin arvion perusteella ilmenee tarvetta selvittää tarkemmin oppimisen vaikeuksien taustatekijöitä, kuten oppimisvalmiuksia (mm. kielellisiä taitoja, näönvaraista hahmottamista, prosessointia ja muistia) ja keskittymisen haasteita. Lisäksi psykologi kartoittaa ja arvioi käyttäytymisen, tunne-elämän ja sosiaalisten taitojen haasteita sekä autismikirjon piirteitä, sekä ohjaa tarvittaessa erikoissairaanhoidon laajempiin tutkimuksiin tai muiden palveluiden piiriin. Näiden pohjalta voidaan tarkempia tukitoimia suunnitella koulussa yhdessä opettajien ja huoltajien kanssa kaikilla tuen tasoilla.

Koulupsykologi toteuttaa yksilöllistä ja yhteisöllistä työtä kouluilla myös tarjoamalla opettajille ja muille yhteistyötahoille (myös mm. kuraattoreille, terveydenhoitajille ja lääkäreille) konsultaatiota liittyen erilaisiin oppilaiden tai ryhmien haasteisiin. Konsultaatio tai arvio oppilaan tilanteesta voi tapahtua myös monialaisessa asiantuntijaryhmässä, jossa psykologi arvioi ja ohjaa omaan ammattiosaamiseensa liittyen opiskelijan tilannetta sekä tutkimusten ja/tai tuen tarvetta. Lisäksi koulupsykologi on mukana yhteisöllisten opiskeluhuoltoryhmien toiminnassa sekä voi työskennellä kouluilla luokkien ja erilaisten ryhmien kanssa. Tarvittaessa psykologit osallistuvat myös vanhempainiltoihin ja muihin koulujen tapahtumiin. Psykologit tekevät yhteistyötä myös sosiaalihuollon, TYKS poliklinikoiden ja perheneuvolan kanssa sekä osallistuvat alueen psykososiaalisten palveluiden kehittämiseen. Akselin psykologit ovat lisäksi yleensä osana alueen kriisiryhmän työskentelyä.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki ohjaa oppilashuollon työtä kohti vahvempaa yhteisöllistä työtä, johon kuuluu esimerkiksi opettajien konsultointi, luokkien hyvinvoinnin edistäminen ryhmätasolla, nivelvaiheiden suunnittelu ja koulun hyvinvointityöryhmiin osallistuminen. Opiskeluhuoltolain mukaan psykologien kuuluu kuitenkin edelleen vastata myös yksilökohtaisen työn tarpeeseen (mm. psykologiset tutkimukset ja tukikäynnit).

4.1.4. Opiskeluhuoltopalvelujen määräajat

Oppilas- ja opiskelijahuoltolailla (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) pykälä 15) on haluttu turvata se, että tuki ja apu ovat oppilaille helposti saatavilla matalan kynnyksen palveluina. Opiskeluhuollon palvelut ovat vapaaehtoisia, luottamuksellisia ja maksuttomia, eikä niihin tarvita lähetettä. Tuen oikea-aikaisuuden turvaamiseksi on opiskeluhuoltotyöhön määriteltä lakisääteisiä palvelujen määräaikoja.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto:

Terveydenhoitajan palvelut koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa on järjestettävä siten, että päivinä, jolloin terveydenhoitaja työskentelee kyseisessä oppilaitoksessa, hänen vastaanotolleen voi päästä ilman ajanvarausta ennalta ilmoitettuna

ajankohtina. Muulloin terveydenhoitaja voi olla esimerkiksi puhelimella tavoitettavissa.

Terveydenhuoltolain mukaisesti lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa opiskelijan on sairaanhoidollisissa asioissa saatava arkipäivisin virka-aikana välittömästi yhteys opiskeluterveydenhuoltoon. Mikäli tämä ei ole mahdollista, on opiskelija ohjattava ottamaan yhteyttä terveydenhuollon muuhun toimintayksikköön, esimerkiksi terveyskeskuksen vastaanottoon.

Kuraattori- ja psykologipalvelut:

oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun koulukuraattorin tai -psykologin kanssa viimeistään seitsemäntenä koulun työpäivänä sen jälkeen, kun oppilas on tätä pyytänyt

kiireellisissä tapauksissa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana koulun työpäivänä

mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun on järjestettävä oppilaalle myös huoltajan tai muun henkilön yhteydenoton perusteella, jollei kyseessä ole yhteydenottajan neuvonta ja ohjaus, tai keskustelun järjestäminen muusta syystä ilmeisen tarpeeton

Aikarajoja ei ole:

- aikarajaa monialaisen asiantuntijatyöryhmän kokoontumiselle ei ole määritelty
- aikarajat eivät koske perusopetuslain perusteella tehtäviä oppimisen tutkimuksia eivätkä opiskeluhuollon toimijoiden osallistumista pedagogisen tuen asioiden käsittelyyn

4.1.5. Alueen sosiaalityöntekijät ja muut perheiden parissa työskentelevät työntekijät

Akselin alueella työskentelee sosiaalihuoltolainmukaisissa palveluissa lapsiperheiden parissa 3,5 sosiaalityöntekijää, joista kaksi työskentelee Mynämäen alueen asiakkaiden kanssa ja kaksi Maskun ja Nousiaisten alueella. Sosiaalityöntekijöiden lisäksi ennaltaehkäisevissä palveluissa työskentelee 2 perheohjaaja ja 3 lapsiperheiden kotipalvelutyöntekijää.

Lastensuojelussa työskentelee 5 sosiaalityöntekijää avo-, sijais-, ja jälkihuollon palveluissa sekä 5 perheohjaajaa. Sosiaalityöntekijöillä sekä perheohjaajilla on asiakkaita kaikista kunnista. Tämän lisäksi arviointitiimissä työskentelee 1,5 työntekijää sekä kaksi

sosiaaliohjaajaa, joiden tehtävänä on arvioida kaikki uudet alueen lasten, nuorten ja heidän perheidensä palvelutarpeet. Heitä on myös mahdollista konsultoida tilanteissa, joissa kouluissa ollaan epävarmoja siitä, miten heidän tulisi toimia.

Lastensuojelussa on otettu käyttöön systemisen lastensuojelun mallin mukainen työskentely, jonka avulla pyritään parantamaan lapsen asioissa toimivien viranomaisten välistä yhteistyötä sekä työnjakoa. Alueella on nyt pyritty aktiivisesti kehittämään yhteistyötä koulun toimijoiden kanssa.

5. Omavalvonta

Opiskeluhuollon palveluiden toteutumista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti opetustoimen sekä Perusturvakuntayhtymä Akselin sosiaali- ja terveystoimen yhteistyönä. Seurannasta ja arvioinnista vastaavat alueellinen ohjausryhmä ja yksikkökohtaiset hyvinvointiryhmät. Ohjausryhmä kerää tietoa koko Akselin alueelta. Yksiköiden hyvinvointiryhmät keräävät tietoa opiskeluhuollon toimivuudesta ja vaikuttavuudesta omassa yksikössä. Tietoa kerätään kouluterveyskyselyyn, laajojen terveystarkastuksen koosteiden, nuorisotoimen hyvinvointikyselyyn sekä itse tehtyjen kyselyiden ja muiden arviointien avulla. Oppilaitokset ja esiopetusyksiköt osallistuvat myös ulkopuoliseen arviointiin.

Tärkeä omavalvonnan muoto on oppilaiden suorittama hyvinvoinnin arviointi. Oppilaat työstävät hyvinvoinnin arviointia omalle ikäryhmälleen sopivalla tavalla.

Sekä alueelliset että yksikkökohtaiset arvioinnit toimitetaan vuosittain tiedoksi henkilökunnalle, oppilaskunnalle, vanhemmille sekä päättäjille.

Hyviä käytäntöjä koulun hyvinvointitiedon kokoamiseen:

- Kouluterveyskyselyn tulosten hyödyntäminen osana koulun ja oppilaitosten arkea
- Fyysisen toimintakyvyn mittaus, MOVE, <https://www.edu.fi/move>
- KiVa Koulu® -ohjelmaan kuuluvat tilannekartoitukset, <http://www.kivakoulu.fi>
- Koulun hyvinvointiprofiili, <https://koulunhyvinvointiprofiili.fi/>
- Oppilaitosympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin arviointi

Tarkemmat yksikkökohtaiset kuvaukset omavalvonnan suorittamisesta kirjataan koulujen lukuvuosisuunnitelmiin.

6. Opetuksenjärjestäjäkohtaiset täydennykset opetussuunnitelmaan:

Kuntakohtaiset opiskeluhoitosuunnitelmat kirjataan koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmaan täydentämään ja täsmentämään tämän asiakirjan kuntakohtainen toteutus.

Kuntakohtaisessa opiskeluhoitosuunnitelmassa on kuvattava:

1. arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista
2. koulu yhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi ja tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi
3. yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ammattilaisten ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa
4. suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
5. toimenpiteet opiskeluhoitosuunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi.

(Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, 13 §)